

Олександр КРИЖАНІВСЬКИЙ,
студент II курсу спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Хмельницький, Україна
7redlabel7@gmail.com

науковий керівник:
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри вокалу та диригентсько-хорових дисциплін
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Лілія КАЧУРИНЕЦЬ

НОВІТНІ ФОРМИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДУХОВНО-МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ РОББЕНА ЛІ ФОРДА

***Анотація.** У статті висвітлено новітні форми презентації духовно-мистецької творчості Роббена Лі Форда, що демонструють синтез традиційних підходів із інноваційними методами сучасного музичного мистецтва. Розкрито сутність його творчості, в якій живі виступи, цифрова дистрибуція, майстер-класи та співпраця з провідними музикантами сприяють глибокому емоційному та духовному самовираженню. Проаналізовано інтеграцію технічної майстерності, експериментальних рішень і духовних концепцій, що розширюють жанрові межі блюзу, джазу та року. Досліджено вплив Р. Форда на молоде покоління та сучасний музичний дискурс, охарактеризовано його як новатора в сфері музичної презентації.*

***Ключові слова:** Роббен Лі Форд, духовно-мистецька творчість, презентація, інновації.*

Роббен Лі Форд виступає як інноваційний експериментатор, який активно інтегрує сучасні технології та мультимедійні засоби у створення унікальних музичних перформансів. Дослідження новітніх форм презентації його духовно-мистецької творчості має кілька важливих аспектів. По-перше, застосування цифрових медіа відкриває нові виміри музичного вираження. По-друге, творчість Р. Форда, насичена духовними та філософськими ідеями, дозволяє глибше зрозуміти, як музика може передавати складні екзистенційні концепції. По-третє, аналіз інноваційних форм презентації сприяє розвитку критичного мислення та стимулює творчий пошук, що є надзвичайно важливим для міждисциплінарного діалогу в сучасній музикознавчій науці. Отже, вивчення цієї теми є актуальним і необхідним для подальшого розвитку музичного мистецтва та науки в умовах сучасних викликів.

Духовно-мистецька творчість – це форма художнього самовираження, спрямована на передачу сакральних, екзистенційних та філософських ідей через естетичні засоби. Як зазначає Т. Прокопович, це «вираз у створених образах, відображаючи в них не лише зовнішню форму, але й внутрішній світ виконавця, його емоції, переживання та філософію» [1, с. 96]. Її історичні витoki сягають античності, коли мистецтво нерозривно пов'язувалося з релігійним і духовним досвідом, що пізніше отримало подальший розвиток у середньовіччі та епоху Відродження. У музичній традиції ці принципи знайшли відображення у композиційній майстерності та виконавській інтерпретації, що дозволяє глибше усвідомити взаємозв'язок між естетикою та духовністю.

Презентації духовно-мистецької творчості – це способи демонстрації та інтерпретації творів, що передають духовний досвід. Спершу вони виявлялися у вигляді релігійних церемоній і богослужбових виступів, а з переходом до епох романтизму та модернізму (кінець XIX – початок XX ст.) набули форми окремих художніх подій, де музика стала засобом передачі екзистенційних і філософських концепцій. Сучасна інтеграція цифрових технологій, мультимедійних та інтерактивних засобів розширює можливості передачі духовного досвіду, поглиблюючи діалог між творцем і аудиторією.

Електрогітарне мистецтво, що сформувалося в середині XX століття [2, с. 111], відіграє важливу роль у презентації духовно-мистецької творчості. Завдяки широкій палітрі звукових ефектів, експресивним динамічним можливостям та здатності створювати нові акустичні текстури, електрогітари дозволяють музикантам передавати не лише музичну інформацію, а й глибокі сакральні та філософські ідеї. Цей інноваційний підхід, що набув популярності в 1960–1970-х роках у контексті розвитку рок-музики та експериментальних імпровізацій, сприяв появі нових форм презентації, де музика стає засобом вираження внутрішнього світу виконавця.

Американський блюзовий, джазовий і рок-гітарист Роббен Лі Форд є яскравим представником цього напрямку, оскільки його творчість інтегрує інноваційні музичні підходи з глибоким духовним змістом. Використання сучасних цифрових технологій дозволяє Р. Форду трансформувати технічні інновації в засіб передачі сакральних ідей. Його діяльність сприяє розширенню естетичних горизонтів та встановленню інтенсивного діалогу між виконавцем і слухачем, що є важливим етапом еволюції сучасного музичного мистецтва.

За даними журналу «Vintage Guitar», Роббен Форд вважається одним із найвіртуозніших виконавців сучасного блюз-року. Незважаючи на вік, що перевищує п'ятдесят років, його співпраця з провідними музикантами різних жанрів і збереження статусу «молодого генія блюзу» [8] свідчать про його безперервну музичну енергію та інноваційний підхід до виконання. Унікальна здатність Р. Форда трансформувати звук навіть за допомогою нетрадиційних засобів (тупий кінець медіатора), підкреслює його майстерність у створенні насичених емоціями композицій, що збагачують сучасну блюз-рок сцену.

Духовно-мистецька філософія Роббена Лі Форда має буддистські корені. Він вірить у реінкарнацію, що дозволяє відчувати, ніби він пережив численні життєві етапи, набуваючи мудрості через кармічні звички. За його переконанням, всі люди мають однакові здібності, а індивідуальні прояви

визначаються життєвими звичками та досвідом. Ці ідеї відображаються у його музиці, яка прагне передати внутрішню єдність та циклічність існування.

За словами самого виконавця, сучасна презентація духовно-мистецької творчості полягає у здатності музики, зокрема пісні «Lateral Climb», розповідати про буденний людський досвід через унікальне поєднання блюзових елементів із сучасними музичними прийомами [8]. Цей підхід демонструє, що головним є не традиційна форма, а передача базового, чесного внутрішнього досвіду.

Традиційна презентація творчості Роббена Форда знаходить своє підтвердження в його численних авторських альбомах: «Discovering the Blues» (1972), «The Inside Line» (1976), «Love's a Heartache» (1979), «Robben Ford» (1983), «Talk to Your Daughter» (1988), «Robben Ford and the Blue Line» (1992), «Mystic Mile» (1993), «Handful of Blues» (1995), «Tiger Walk» (1997), «Supernatural» (1999), «Blue Moon» (2002), «Keep On Running» (2003), «Truth» (2008), «Renegade Creation» (з Michael Landau, Jimmy Haslip, Gary Novak) (2010), «Bringing It Back Home» (2013), «A Day In Nashville» (2014), «Into The Sun» (2015), «Purple House» (2018), «Pure» (2022).

Визначення альбому, що відображає духовно-мистецьку творчість Р. Форда, є складним завданням через багатогранність його музики та широку емоційну палітру. Проте, з точки зору глибини та емоційності особливо виділяються: «Truth» (2008) – альбом, де гармонійно поєднуються блюзові, джазові та рок елементи, що супроводжуються глибоким емоційним змістом і віртуозним виконанням; «Bringing It Back Home» (2013) – повертається до коренів блюзу, створюючи теплу, автентичну атмосферу та демонструючи повагу до традицій; «Pure» (2022) – інструментальний альбом, де атмосфера західного узбережжя переплітається з блюзовим хард-роком. Ці альбоми ілюструють творчість музиканта та його духовно-мистецьке самовираження.

До прикладу, у відповіді на запитання про інтеграцію своєї творчості в єдиний гібридний формат, Роббен Форд зазначає, що альбом «Supernatural» є найближчим до цього підходу, хоча залишається орієнтованим на гітарну експресію. Він відзначає, що в композиціях «Peace On My Mind» і «River Of Soul» проявляється гармонічна витонченість завдяки унікальним акордовим рішенням, яких рідко зустрінеш в іншій музиці. За його словами, слухачам часто потрібен певний ярлик для класифікації, але його еkleктичний стиль ускладнює це завдання, адже він прагне до творчої свободи. Таким чином, Форд демонструє діалектичну напругу між авторською експресією та спробами формалізувати його музичну філософію [8].

До форм презентації духовно-мистецької творчості Роббена Лі Форда відносимо його історію виконавських виступів як сольо, так і у співпраці з провідними музикантами та гуртами. Гра з Джимі Візерспуном дала йому цінний досвід у блюзі, участь у джаз-ф'южн групі «L.A. Express» із спільними виступами Джоні Мітчелла розширила його експериментальний спектр, а співпраця з Майлзом Девісом стала важливим етапом його кар'єри. Участь у групі «Yellowjackets» підкреслює універсальність виконавця, а постійні гастролі на блюзових і джазових фестивалях, у клубах та концертних залах демонструють здатність ефективно презентувати духовно-мистецьку творчість через поєднання технічної майстерності і глибокого емоційного змісту.

Вагомою формою презентації духовно-мистецької творчості Р. Форда є співпраця з іншими музикантами у написанні творів. Така інтеграція сприяє синтезу різноманітних музичних впливів, дозволяючи створювати композиції, що поєднують традиційні та сучасні елементи. Завдяки партнерству з представниками різних жанрів, Р. Форд розширює емоційний та духовний вимір своєї творчості, експериментує з гармонічними структурами та формує музичний стиль, що впливає на розвиток сучасного музичного дискурсу.

Тривале творче партнерство Чарлі Масселвайта, американського губного гармоніста, співака та автора пісень, з Роббенем Лі Фордом підтверджується спільними записами: «Louisiana Fog» (1968), «Takin' My Time» (1971), «Goin' Back Down Down South» (1974), «Tell Me Where Have All the Good Times Gone?» (1984), «One Night in America» (2001). Ці альбоми демонструють, як синергія душевної експресії губної гармоніки та технічної майстерності гітарної гри сприяла розвитку сучасного блюзу, поєднуючи традиційні корені з інноваційними музичними підходами.

У 1999 році Роббен Форд активізував співпрацю у написанні пісень для альбому «Supernatural». Бажання створити запис, де він міг би просто сісти з гітарою і зіграти для когось, стало поштовхом до більш тісного творчого діалогу. Завдяки цьому проєкту Р. Форд став автором пісень, що дозволило ефективно взаємодіяти з іншими творцями. Наприклад, спільна робота з Майклом Макдональдом, з якою були створені дві пісні («Heed The Warning» та «Every Time You Roll The Dice»), дала йому можливість глибше зануритися у власну творчість та розкрити внутрішню глибину його музичного стилю [8].

Співпраця з інженером Кейсі Васнер призвела до створення «Pure» – першого інструментального релізу Роббена Форда після «Tiger Walk». Унікальність запису полягає як у композиційному підході, так і в методах створення: треки були з нуля сформовані під час карантинного блокування COVID-19, що дало Р. Форду повний контроль над кінцевим продуктом. «Pure» став одним із найулюбленіших записів у його кар'єрі. Після послаблення карантинних обмежень, його перший живий виступ у «City Winery» (Нашвілл) увінчався альбомом «Night in the City», де звучить музика з «Pure».

«Ніч у місті» («Night in the City») відображає культурний контекст Торонто, зокрема історично значущу Йорквіль-авеню. Раніше це місце було центром живих музичних зустрічей, проте з часом надмірна популярність призвела до переповненості, що викликає неоднозначну реакцію місцевих жителів і формує стереотипи. З музикознавчої точки зору, Йорквіль залишається ареною для експериментальної музики, де різноманітні жанри – від якісного народної до рок-н-ролу – формують так звані «музичні калюжі». Пісня ілюструє динамічний розвиток міського музичного середовища, в якому автентичні музичні прояви поєднуються із суспільними очікуваннями та плинністю культурних цінностей.

Співпраця з мультиінструменталістом Кейсі Васнер, барабанщиком Дерреком Філліпсом, бас-гітаристом Райаном Мадором та вокалісткою Морін Мерфі призвела до створення збірки пісень «Purple House» (2018). Проєкт демонструє освічений підхід Роббена Форда до композиції та виробництва, відзначаючись інноваційним використанням студійного середовища для виявлення захоплюючих звукових моментів і продуманих ліричних тем. Запис,

здійснений у студії «The Purple House» у Лейперс-Форку (Теннессі) та у FAME Studios в Масл-Шолс (Алабама), поєднує традиційну витонченість блюзу з експериментальними елементами, що відображають прагнення Форда розширити жанрові межі без втрати душевності та живості виконання.

До новітніх форм презентації творчості Форда відносимо його ініціативу у створенні проєкту «Renegade Creation». Заснований у 2010 році, цей супергурт об'єднав Роббена Форда (гітара), Майкла Ландау (гітара), Джиммі Хасліпа (бас) та Гері Новака (ударні). Проєкт, що випустив альбоми «Renegade Creation» (2010) та «Renegade Creation: Live» (2012), демонструє синтез блюзу, року та джазу через спонтанну імпровізацію.

Роббен Форд, як ключова фігура проєкту, вніс свій унікальний стиль, який поєднує віртуозність, емоційність та глибоке відчуття традицій блюзу. Як зазначає Майкл Ландау: «Я завжди був великим фанатом Роббена. Як на мене, у нього справді власний голос на гітарі. Ми говорили про те, щоб зробити щось разом кілька років, і я дуже радий, що це нарешті сталося» [4]. Проєкт отримав позитивні відгуки серед шанувальників блюзу, року та джазу, підтверджуючи високий рівень майстерності учасників. Переглянути проєкт можна за посиланням: <https://surl.li/peiubc> [3].

Хоча «Renegade Creation» не спеціалізується на традиційних духовних виступах, їхня музика має глибокий емоційний зміст, здатний викликати духовні переживання. В імпровізаційних соло Роббена Форда та Майкла Ландау виявляється високий рівень віртуозності та емоційності, що призводить до катарсису, коли інструментальне виконання стає засобом вираження глибоких почуттів. Ритмічна основа Джиммі Хасліпа та Гері Новака створює потужний енергетичний потік, що підсилює відчуття єднання та спільності, особливо на живих виступах. Синтез блюзу, року та джазу формує унікальну звукову палітру, яка може викликати як меланхолію та роздуми, так і відчуття енергії та свободи. Відсутність вокалу дає слухачеві можливість самотійно інтерпретувати музику, наповнюючи її власними емоціями, що робить музичний досвід надзвичайно особистим і духовно насиченим.

Наступним етапом творчості Роббена Форда стало створення тріо «Blue Line» у складі: Роббен Форд (гітара, вокал), Роско Бек (бас) та Том Брехтлайн (ударні). Гурт випустив альбоми «Robben Ford and the Blue Line» (1992), «Mystic Mile» (1993) та «Handful of Blues» (1995), значно вплинувши на розвиток блюз-року через синтез традиційних блюзових елементів і сучасних музичних підходів. Регулярні світові гастролі на великих залах, фестивалях та відкритих заходах дозволили гурту ефективно презентувати свою музичну ідею. За словами Р. Форда, «The Blue Line» стала платформою, з якої розпочалася його сольна кар'єра, адже гурт розтягнув жанр блюзу у гібридну форму, що включає елементи джазу, року та імпровізації [10].

Звуковий ландшафт пісень «Blue Line» є ключовим елементом духовно-мистецької концепції Роббена Форда, який дозволяє виразити його особисті переживання. Він майстерно керує динамікою та тембром гітари, переходячи від м'якого, теплого звучання до різкого, агресивного, залежно від емоційного контексту твору. Використання ефектів, таких як реверберація та дилей, створює просторове звучання, що підсилює атмосферу пісні. Технічна майстерність Форда, зокрема застосування бендів, вібрато, слайдів та тремоло, надає його

соло емоційної виразності, що поєднується з філігранними пасажами. Тексти пісень гурту відображають особисті роздуми про стосунки, життєві труднощі та духовні пошуки. Наприклад, композиція «Over My Head» демонструє органічний стиль, де невимушений гітарний риф плавно переходить у душевний вокал, відтворюючи переживання, пов'язані з непереборною закоханістю [10].

Цифрова дистрибуція виступає ключовим елементом сучасного підходу Роббена Форда до презентації його творчості. Незважаючи на обмеженість інформації про нестандартні маркетингові ходи, сам музикант відомий переважно завдяки своїм живим виступам та музичному доробку. Розміщення його альбомів на основних цифрових платформах (Spotify, Apple Music, YouTube Music, Amazon Music тощо) дозволяє забезпечити легкий доступ до музики для слухачів з усього світу. Ці платформи сприяють глобальному охопленню аудиторії, що особливо важливо для представників нішевих жанрів, таких як блюз і джаз. Інтерактивні інструменти цифрових сервісів – можливість створювати плейлисти, отримувати персоналізовані рекомендації та зручно шукати музичний контент – дозволяють слухачам глибше зануритись у творчість. Таким чином, використання сучасних технологій сприяє тому, що Роббен Форд залишається актуальним та ефективно презентує свою духовно-мистецьку творчість у глобальному масштабі.

Роббен Форд вирізняється відвертістю у висвітленні своєї музичної філософії, творчого процесу та кар'єрного шляху. Він регулярно дає інтерв'ю різним музичним виданням, журналам та інтернет-ресурсам, де розповідає про свої впливи, техніку гри на гітарі, підходи до композиції та аранжування, а також про поточні проекти. Такі інтерв'ю дозволяють слухачам краще пізнати його як особистість, усвідомити творчі мотиви та отримати цінні поради. Критик Вінсент Джефріс з All Music Guide охарактеризував Форда як «майстра витонченої блюз-рокової гри на гітарі», відзначаючи його «барвисту, але контрольовану імпровізаційну та гармонійну майстерність, що є рідкісною і прекрасною звуковою насолодою» [7].

Відданість Роббена Форда навчанню та передачі власного досвіду є ключовим компонентом його кар'єри. Протягом останніх 40 років він систематично створює навчальні відео, майстер-класи, що утворили повноцінний гітарний додзьо. Ці сучасні постановки відображають багатство його професійного досвіду та креативності, сприяючи формуванню та розвитку наступного покоління музикантів.

Майстер-класи виступають сучасною формою презентації духовно-мистецької творчості Роббена Лі Форда. Вони дозволяють безпосередньо демонструвати техніку гри, підходи до імпровізації, гармонії та ритму, а також відкривати внутрішній світ виконавця. Ці заняття, широко представлені на цифрових платформах, зокрема на YouTube, є цінним ресурсом для гітаристів, що прагнуть поглибити свої навички. За даними журналу Musician, який увійшов до списку «100 найкращих гітаристів ХХ століття» [5], майстерність Форда є яскравим зразком сучасної духовно-мистецької презентації, що сприяє безпосередній взаємодії з аудиторією та надихає інших музикантів.

Важливою сучасною формою презентації духовно-мистецької творчості Роббена Лі Форда є його значущий вплив на молоде покоління музикантів. Його унікальний синтез технічної майстерності та глибокого духовного змісту

надихає молодих виконавців, які переймають його філософію автентичності та експериментальності. Наприклад, американський автор-пісняр, гітарист і музичний продюсер Джон Майер неодноразово називав Форда одним із своїх улюблених гітаристів, вплив якого відчувається в блюзових та джазових соло, а також у використанні гармонії. Подібно, американський джазовий ф'южн і блюзовий гітарист Скотт Хендерсон визнає вагомий вплив Р. Форда на свою творчість. Таким чином, Форд не лише формує власну музичну ідентичність, а й задає нові естетичні орієнтири в сучасній музиці.

Вплив Роббена Форда на Джона Майєра є яскравим прикладом того, як майстерність і артистизм одного музиканта можуть надихнути іншого. Д. Майєр відкрито заявляє про своє захоплення Р. Форда, визнаючи його не лише технічним зразком, але й джерелом натхнення в емоційному вираженні через музику: «Форд поєднує в своїй грі вишукану джазову нотку з автентичним звучанням блюзу та соулу, створюючи багатий спектр гармонічних варіацій, що викликають у слухача глибокі емоції» [6].

Цей вплив помітно відображається у блюзових та джазових соло Д. Майєра, який перейняв здатність будувати мелодійні, технічно складні та емоційно насичені лінії, що є характерними для стилю Р. Форда. В піснях «Gravity», «Slow Dancing in a Burning Room» та «Who Did You Think I Was» Майєр демонструє синтез блюзу, джазу та року, підтверджуючи, що творчість Р. Форда не лише впливає на технічний аспект гри, але й формує унікальне музичне звучання, яке завоювало серця мільйонів слухачів.

Сумісний виступ із Роббеном Фордом на фестивалі 1980 року став переломним моментом у творчості Скотта Хендерсона, який у тому ж році заснував ф'южн-гурт «Tribal Tech». Його гітарний стиль, що поєднує піротехнічну експресію з витонченою технікою, значною мірою сформувався під впливом Р. Форда, що визначило його прихильність до звучання рок-гітари. С. Хендерсон інтегрував у свою гру багату політональну лексику, «розроблену піаністами та саксофоністами 1960-х, яка була рідкісною для гітари до початку 1980-х. У 1990-х роках, у низці прямолінійних блюзових альбомів, він трансформувалася традиційний лексикон електричного блюзового комбо, додавши елементи цього сучасного словника» [9].

Співпраця Роббена Форда з американським співаком та автором пісень Майклом Макдональдом, з яким створено пісні «Heed The Warning» та «Every Time You Roll The Dice», стала важливим етапом взаємного музичного впливу. М. Макдональд піддався впливу Р. Форда, що знайшло відображення в його альбомі «No Lookin' Back» (1982). У цьому проєкті М. Макдональд виступив як співавтор і співпродюсер усіх треків разом із «Фордовими» внесками. Альбом отримав позитивні відгуки критиків і досяг 45-ї позиції в «Billboard 200». З нього були випущені три сингли: головний трек «No Lookin' Back», «Bad Times» та «Lost in the Parade». Особливий успіх отримав сингл «No Lookin' Back», який досяг 4-ї позиції в «Hot Mainstream Rock Tracks» та 34-ї позиції в «Billboard Hot 100». У 1986 році альбом було перевидано з новим порядком треків, іншою обкладинкою та додатковими композиціями: хіт-синглом «Sweet Freedom» із саундтреку до фільму «Running Scared» та реміксованою версією «Our Love», що використовувалася як тема до фільму «No Mercy» [11, p. 19].

Підсумовуючи, сучасні форми презентації духовно-мистецької творчості Роббена Лі Форда відзначаються синтезом традиційних і інноваційних підходів. Його діяльність охоплює як класичні живі виступи та співпрацю з провідними музикантами, так і використання цифрових платформ і майстер-класів, що сприяє глобальному охопленню аудиторії. «Фордовий» творчий процес, багатогранний за своєю сутністю, поєднує глибоку духовну емоційність із технічною майстерністю, розширюючи жанрові межі блюзу, джазу та року. Його вплив надихає молоде покоління і стимулює подальший розвиток сучасного музичного дискурсу, що підтверджує його статус як новатора в галузі духовно-мистецької презентації музики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прокопович Т. Духовно-мистецький простір образотворчого мистецтва. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 73 (3). С. 95–101.
2. Трянов М. А. Мікротоновість у творах для гітарного ансамблю Агустіна Кастілья-Авілі. *Культура України*. 2023. № 80. С. 110–117.
3. ACME Videos. Renegade Creation, Robben Ford, Mike Landau. URL: <https://surl.li/peiubc> (last accessed: 21.02.2025).
4. AustralianMusician. MICHAEL LANDAU-RENEGADE CREATION. URL: <https://surl.li/iezvps> (last accessed: 21.02.2025).
5. Christian Isaac Channel. Master Class with Robben Ford Part 2. URL: <https://surl.li/yhqcdt> (last accessed: 21.02.2025).
6. Clay L. Robben Ford – Where the Blues Went Next. URL: <https://surl.li/giroku> (last accessed: 21.02.2025).
7. Eubanks K., Gainsbourg S. Robben Ford Biography. URL: <https://surl.li/mksjvo> (last accessed: 21.02.2025).
8. Forte D. Robben Ford: The One and Only. Vintage Guitar. 2007. URL: <https://surl.li/uegsou> (last accessed: 21.02.2025).
9. Gilbert M. Scott Henderson and Robben Ford for Ronnie Scott's. URL: <https://surl.li/rxgzqu> (last accessed: 21.02.2025).
10. Nikajack. Robben Ford & The Blue Line. URL: <https://surl.li/arijjt> (last accessed: 22.02.2025).
11. Reviews L P. Michael McDonald: No Lookin' Back. Warner Brothers. *Music Week. Gwent: Pensord Press* 1985. september 28. P. 18–19.